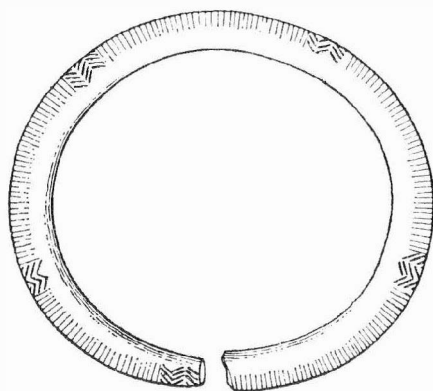

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1973

BRNO 1974

ramického materiálu, který patří výhradně vrcholnému a mladšímu vývojovému stupni starší (velatické) fáze středodunajského okruhu kultury popelnicových polí. Přesné místo nálezu dvou slovanských střepů, datovaných do 8. nebo na počátek 9. století našeho letopočtu, se nám již nepodařilo zjistit; pocházejí ze starších sběrů R. Štorka.

Za zmínku stojí skutečnost, že na nejužším místě šije spojující ostrožnu se severním zázemím, jsou patrné úpravy terénu, které nevylučují možnost existence určité formy opevnění.

Neue Siedlung der Träger der Velaticer Kultur in Podmoli (Bez. Znojmo). Bei Boden- und Terrainherrichtungen des Südhanges der Sporenlage, die fast von allen Seiten vom Flusse Dyje umflossen wird, wurde eine Kulturschicht mit undeutlichen Siedlungsobjekten gestört. Bei Lesefunden gewannen wir keramisches Scherbenmaterial der gipfelnden und jüngeren Entwicklungsstufe der Velaticer Phase der donauländischen Urnenfelderkultur und zwei slawische Scherben aus dem 8. oder aus dem Beginn des 9. Jahrhunderts u. Z. An der schmalsten Stelle der Landenge, die die Sporenlage mit dem nördlichen Hinterland verbindet, sind Terrainherrichtungen sichtbar, die die Möglichkeit der Existenz einer bestimmten Befestigungsform nicht ausschliessen.

SÍDLIŠTĚ LIDU S VELATICKOU A HORÁKOVSKOU KULTUROU VE VOJKOVICÍCH (okr. Brno - venkov)

JIRÍ ŘÍHOVSKÝ, AŮ ČSAV Brno
(Tab. 40—43)

Na počátku roku 1973 se začalo v hliníku a šterkovně severně od obce s rozsáhlejší těžbou sprašové hlíny, která se odvážela na těleso nové trasy státní silnice u Nosislavi. Při této těžbě bylo narušeno sídliště lidu s velatickou a horákovskou kulturou. Rychlý postup prací znemožnil provést v časovém předstihu širší záchranný výzkum na celé ohrožené ploše. Museli jsme se proto omezit na vybírání bagrem narušených objektů.

Dvě ze zachycených jam měly hlubší dížovitý tvar s kuželovitě skloněnými stěnami a rovným dnem (jáma číslo 1 a 3), další dvě kotlovitý tvar se stěnami směrem dolů se mírně zužujícími k mísovité prohnutému dnu (jáma číslo 2 a 4). Vyplňovala je hnědočerná popelovitá hlína se zlomky keramiky. Zajímavá byla jáma číslo 5; byla vyhloubena pouze pro rozměry velké zásobnice, jejíž okraj převyšoval horní úroveň sprašového podloží a byl téměř úplně zničený orbou.

Střepy horákovské kultury se našly mimo uvedené objekty a jen několik kousků v jámě číslo 3. Ve všech zahloubených jamách byla keramika pouze velatické kultury. Nejbohatší nálezy obsahovala jáma číslo 1. Dalo se z nich zrekonstruovat osm celých nádob a řada dalších alespoň částečně předvést kresebně. Jde o typickou velatickou keramiku, u níž některé prvky, jako např. lištovitě vysazený lom velké dvojkónické nádoby, lalokovitá vytažení okrajů mís a hrotité výčnělky na podhrdlí amfory, svědčí o příslušnosti ke staršímu vývojovému stupni Baierdorf.

Siedlung der Träger der Velaticer und Horákov Kultur in Vojkovice (Bez. Brno-venkov). Durch die erhöhte Lehmförderung in der Lehmgrube nördlich von der Gemeinde wurde eine Siedlung der Velaticer und Horákov Kultur gestört. Von fünf geborgenen trog- und kesselförmigen Gruben gelang es eine grössere Anzahl von ganzen oder teilweise rekonstruierbaren Gefässen der älteren und gipfelnden Entwicklungsstufe der Velaticer Phase der donauländischen Urnenfelderkultur — Stufe Baierdorf und Velatice zu gewinnen. Grube Nr. 5 war nur für die Ausmasse eines grossen Vorratsgefässes eingetieft worden. Scherben der Horákov Kultur fand man ausserhalb der eingetieften Objekte.

POVRCHOVÝ SBĚR NA HRADISKU V OBŘANECH (okr. Brno - město)

JIRÍ KOTAS, UJEP Brno

V roce 1973 provedl autor několik povrchových sběrů na lokalitě Obřany-Hradisko. Lokalita zkoumaná již od konce 19. století a monograficky zpracovaná F. Adámkem¹, poskytla již nepřehledné množství nálezů z pozdní doby bronzové. Pro amatérský ráz většiny výzkumů je považována za ztracenou pro další bádání a není jí věnována náležitá pozornost.

V poslední době v souvislosti s vysazováním ovocných stromků na jazykovité ostrožně došlo k porušení množství objektů, které poskytly četné zlomky keramiky podolské kultury. Jedná se

o střepy z mís se zataženým tordovaným okrajem, zlomky šálků, látek, visle žlábkovaných amfor a podobně.

K častému porušování kulturní vrstvy a sídelních objektů dochází též při výstavbě zahradnických chat ve střední části hradiště. Z výkopu jímky na vodu se autorovi podařilo získat hliněné jehlanovité závaží ke tkalcovskému stavu (v 11,3 cm, š 8,6 cm), světle hnědé barvy, porušené prorůstajícími kořínky.

K zajímavým povrchovým nálezům patří také zlomek parietální kosti lidské lebky (za laskavé určení děkuji dr. A. Lorencové z Antropologického ústavu PF UJEP v Brně), jejíž příslušnost k podolskému osídlení lokality však není okolnostmi zaručena.

Ojedinělým nálezem je kamenný jehlan (v 5,3 cm) neznámé funkce, vybroušený z pískovce

Tato největší fortifikace v okolí Brna by si přes své časté porušování zasloužila důkladnější ochranu a větší pozornost, neboť tvoří v rámci podolské kultury ojedinělou lokalitu.

P o z n á m k a :

¹ F. Adámek, Pravěké hradisko v Obřanech. Brno 1961.

Lesefunde auf dem Burgwall in Obřany (Bez. Brno-město). Bei Lesefunden auf dem Burgwall in Obřany hat man wiederum zahlreiche Spuren der Podoler Besiedlung aus der späten Bronzezeit entdeckt. Ausser Podoler Tassen und Schüsseln gehören zu interessanten Funden das Fragment des parietalen Teiles eines Menschenschädels, ein keramisches Gewicht von einem Weberstuhl und eine Sandsteinpyramide.

STOPY HALŠTATSKEHO SÍDLIŠTĚ V MARŠOVICÍCH (okr. Znojmo)

J I Ř Í Ř Í H O V S K Ý, A Ů Č S A V B r n o
(Tab. 44)

Při terasování svahu bývalého vinohradu v trati „Jalovčiny“ v severozápadní části katastru Maršovic (u lesa západně kóty 277,2) byly narušeny kulturní jámy menšího halštatského sídliště. Z velmi chudého keramického obsahu obnažených půdorysů objektů se nám podařilo získat jen několik typičtějších střepů horákovské kultury. K nejdůležitějším patří: okrajová část velké amfory s ostrým členěním baňatého těla, nízkého kuželovitého hrdla a nálevkovitě přehnutého okraje a s výdutí zdobenou širokým, šikmým žlábkováním; okrajový střep baňaté hrncovité nádoby s kolmo zvednutým okrajem; široce nálevkovitě přehnutý okraj nádoby s vodorovným hráněním vnitřní části a střep z široké, ploché mísy na vnitřní straně s ostře odsazeným, široce nálevkovitě přehnutým okrajem.

Tvar amfory s výzdobou šikmého žlábkování výdutě, vodorovné hránění vnitřní části přehnutého okraje i část mísy s vnitřním odsazením téměř vodorovně přehnutého, širokého okraje ukazuje na počáteční vývojový stupeň horákovské kultury se zjevnými náznaky spojení s pozdní podolskou keramikou.

Spuren einer hallstattzeitlichen Siedlung in Maršovica (Bez. Znojmo). Bei der Terrainherrichtung des Hanges des ehemaligen Weingartens wurden Kulturgruben einer kleineren hallstattzeitlichen Siedlung gestört. Von dem sehr armen keramischen Inhalt der entblößten Objektgrundrisse gelang es uns nur einige typische Scherben zu gewinnen. Die Form der Amphore mit schräger Riefelung des Bauches, die waagrechte Kantung des inneren Teiles eines hinausgezogenen Randes und der Teil einer flachen tellerförmigen Schüssel mit innerer Absetzung des fast waagrecht hinausgebogenen breiten Randes weist auf die Anfangsentwicklungsstufe der Horákov-Kultur mit sichtbaren Merkmalen einer Verbindung mit der späten Podoler Keramik hin.

SÍDLIŠTNÍ NÁLEZ HORÁKOVSKÉ KULTURY V BRNĚ-HORNÍCH HERŠPICÍCH (okr. Brno-město)

J I N D R A N E K V A S I L, A Ů Č S A V B r n o
(Tab. 45)

Na podzim roku 1973 zaznamenal při pochůzce terénem doc. dr. B. Klíma, že na staveništi Výzkumného ústavu cihlářského v Brně-Horních Heršpicích je zachycen objekt horákovské kul-

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1973

Vydává: Archeologický ústav ČSAV v Brně, sady Osvobození 17/19

Odpovědný redaktor: Akademik Josef Poulik

Redaktoři: Dr. A. Medunová, dr. J. Meduna, dr. J. Říhový

Překlady: Dr. R. Tichý, E. Tichá

Kresby: Doc. dr. B. Klíma, A. Životská, L. Trávníčková, M. Bálek

Na titulním listě: bronzový náramek lužické kultury z Býkovic

Tiskem: TISK, národní podnik, Brno, provozovna 54, Gottwaldova 21

Evidenční číslo: ÚVTEI-73332

Vydáno jako rukopis — 450 kusů — neprodejné